

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.VI.30.055/2022/14.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Farkas Attila bíró

A felperes: ...

A felperes képviselője: Kemenes Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kemenes Csaba ügyvéd)

Az alperesek: ... I. rendű

... II. rendű

Az alperesek képviselője: Dr. Incze András Péter ügyvéd

A per tárgya: biztatási kár megtérítése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.757/2021/5. számú ítélete

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 17.P.21.057/2020/16. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.270.000 (egymillió-kétszázhetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A peres felek 2013. évtől kezdődően tárgyalásokat folytattak egy elektromos gépjárműveken alapuló autómegosztással (carsharing) foglalkozó projekt kidolgozása, és annak megvalósíthatósága esetén egy létrehozandó gazdasági társaság keretében való működtetése céljából, alapvetően a felperes ötletére és tervére alapozva. A felperes 2012. októbere és 2015. októbere között munkaideje jelentős részét ezen üzleti elképzelés megvalósítására fordította. A tervbe vett társaság a perben nem álló G..... C..... E..... Kft. (a továbbiakban: Kft.) lett, amelyet 2014. március 21-én végül egyszemélyes kft.-ként a II. rendű alperes alapított és amelyet 2014. március 25. napján jegyeztek be a cégjegyzékbe. A Kft.-nek 2015. október 20-át követően több tagja is lett.

[2] A Kft. megalapítását követően a peres felek, valamint a projektbe a felperes részéről bevont M..... B..... tárgyalásokat folytattak többek között arról, hogy a felperes tulajdonában álló valamelyik gazdasági társaság jelképes összegért üzletrészt szerez a Kft.-ben, azonban az üzletrész adásvételi szerződés aláírására közöttük végül nem került sor.

A kereseti kérelmek és az alperesek védekezése

[3] A felperes megbízási szerződés létrejöttének megállapítására és megbízási díj megfizetésére irányuló elsődleges, illetve az üzletrész adásvételi szerződés létrejöttének megállapítására irányuló másodlagos keresete elutasítása esetére vagylagosan előterjesztett, harmadlagos kereseti kérelmében elsődlegesen a megszerezni remélt üzletrész ellenértékéhez igazodóan 450.000.000 forint és késedelmi kamatai, míg ennek alaptalansága esetén elvégzett munkája ellenértékét figyelembe véve 296.000.0000 forint és késedelmi kamatai egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 6. §-a alapján, biztatási kár megtérítése címén.

[4] Harmadlagos keresete körében arra hivatkozott, hogy amennyiben a bíróság nem állapítja meg a felek között a szerződés létrejöttét, úgy az utaló magatartással okozott kár megtérítésére lehetőség van. E körben állította, hogy az I. rendű és II. rendű alperes végig azzal biztatta, hogy az üzletrész adásvételi szerződés írásba foglalására sor fog kerülni, cserébe a felperes aktívan részt vesz a közös projekt megvalósításában, annak meghatározó szereplője, és végső soron az alapítandó cég ügyvezetője és egyik tulajdonosa lesz. A biztatásra tekintettel, amely szerint üzletrészt szerez a Kft.-ben, a felperes nagy mennyiségű munkát végzett, a megállapodás rá eső részét teljesítette. A folyamatos közös munkára tekintettel joggal gondolhatta, hogy írásbeli formát fog öltetni az együttműködésük és a

megállapodásuk. A felperes jóhiszemősége fennáll, hiszen nem tudta, és 2015 októberéig nem is kellett tudnia, hogy a szóbeli megállapodás ellenére az üzletrész adásvételi szerződést a döntési pozícióban levő I. rendű alperes végül mégsem írja alá, az nem fog teljesedésbe menni. Előadta, a felperes számos alkalommal kérte az I. rendű alperest a kérdés rendezésére, aki arra készenek mutatkozott. A konkrét szerződéskötési tárgyalások, az elkészült szerződéstervezetek alapos okot szolgáltatottak a felperesi magatartás tanúsítására, azonban az aláírásra ennek ellenére nem került sor. Az I. rendű alperes ésszerű indok nélkül, önkényesen tagadta meg a szerződés aláírását, azt ugyanis a felperes J..... M..... Kft. ügyvezetői tisztségéről való lemondásától tette függővé, ami azonban sosem volt a szerződéskötés feltétele. A felperes a munkájáért így semmiféle díjazást nem kapott, károsodása azáltal következett be, hogy évekig ingyen végezte a tevékenységét, ezért „fennáll az okozati összefüggés a károsodást előidéző személy magatartása és a kár bekövetkezése között”.

[5] Felperes előadta, amennyiben nincs lehetőség a munkájáért kikötött juttatás ellenértékeként a Kft. 25%-os üzletrésze forgalmi értékének megítélésére, úgy az ingyenes munkavégzése miatti tényleges káraként 296.000.000 forint megfizetésére kéri kötelezni az alpereseket arra hivatkozással, hogy ezen bevételre ilyen minőségű és mennyiségű munkával szert tehetett volna a piacon. A perbeli időszakban, három év alatt (2012. október-2015. október között) ez volt a legfőbb elfoglaltsága, amit legalább heti 40 órában, de gyakran ezt jelentősen meghaladó mértékben végzett, így legalább 7400 órát dolgozott a perbeli projekt érdekében. Állította, hogy végzettségére, illetve szakértelmére figyelemmel 40.000 forintos órabér tükrözi egy hasonló innovatív, újszerű és proaktív munkavégzés ellenértékét, figyelemmel arra is, hogy a közösségi autózási hálózat megszervezésére nem sok ember lenne képes. Amennyiben a bíróság azt állapítja meg, hogy az általa elvégzett munka értéke pontosan nem számítható ki, úgy általános kártérítésként kérte ezen összeg megítélését az rPtk. 359. § (1) bekezdése alapján.

[6] Az alperesek a felperes valamennyi kereseti kérelmének elutasítását kérték. Vitatták a harmadlagos kereset jogalapját és a kár összegét is.

[7] Állították, hogy soha nem hitegették a felperest. Azt nem vitatták, miszerint volt egy előzetes megállapodás arról, hogy ha a szerződés részleteiben meg tudnak állapodni, akkor milyen mértékű üzletrészt jogosult vásárolni a felperes (15%-ot), azonban végül nem jött létre megállapodás az üzletrész adásvételi szerződés lényeges tartalmában. Hangsúlyozták, a II. rendű alperes bizalomvesztés miatt alappal zárkozott el a felperessel megkötendő üzletrész adásvételi szerződéstől.

[8] Az összecszerűség tekintetében többek között arra is hivatkoztak, elképzelhetetlen, hogy a felperes az általa állított óraszámot fordította volna a perbeli projekt beindítására. Ezt tételesen semmi nem bizonyítja, és kizárt, hogy a felperes egyéb cégei és a klaszter vezetése mellett ennyit dolgozott volna a Kft. érdekében. A felperes saját elmondása szerint is dolgozott a klaszternek is, a J... M..... Kft. részére végzett tevékenységet pedig figyelmen kívül kell hagyni, mivel, ha van igénye az ott végzett ügyvezetői tevékenysége kapcsán, azt ezen társasággal szemben kell érvényesítenie. Ezen kívül számos általa felsorolt anyagot nem is a felperes készített el, hanem M..... B..... amit a tanú előadása is alátámaszt. A 40.000 forintos órabért irreálisnak, minden piaci alapot nélkülözőnek tartották.

Az első- és másodfokú ítélet

[9] Az elsőfokú bíróság a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.757/2019/7. számú hatályon kívül helyező végzésével elrendelt megismételt eljárás eredményeként meghozott ítéletével a keresetet elutasította.

[10] A harmadlagos keresetet jogalap hiányában tekintette alaptalannak, erre figyelemmel a felperes által az összecszerűség körében indítványozott igazságügyi szakértő kirendelésére tett indítványt mint szükségtelent mellőzte. Kifejtette emellett, nem szakkérdés, hanem ténykérdés, hogy a felperes pontosan mennyi munkát végzett.

[11] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a 4.Pf.20.037/2021/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és (biztatási kár jogcímén) kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 100.000.000 forintot. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítélet I. rendű alperessel szembeni elutasító rendelkezését helybenhagyta. Ezen jogerős ítélet marasztaló rendelkezése ellen az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelemmel élt.

[12] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.231/2021/5. számú végzésével a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében – alapvetően az indokolási kötelezettség megsértése miatt – hatályon kívül helyezte, a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[13] Az új eljárás tekintetében előírta, a másodfokú bíróságnak az önhiba hiányát már nem, de az rPtk. 6. § alkalmazásának további feltételeit – különös tekintettel a károsulti magatartással okozati összefüggésben álló károsodás bekövetkeztére – vizsgálnia kell. A feltételek fennállásának megállapítása esetén szükséges az indokolás, illetve a tényállás (szükség esetén további bizonyítás lefolytatásával való) kiegészítése, egyrészt a biztatási kár megítélésének alapjául szolgáló károsulti magatartás egyértelmű meghatározása, másrészt a biztatási kár mértékének, összecszerűségének meghatározása érdekében. A Kúria hangsúlyozta, a kár meghatározása körében kizárólag a felperesi tevékenységből lehet kiindulni, a Kft. üzlet részének értéke a megismételt eljárásban nem vehető figyelembe, tekintettel arra, hogy a jogerős ítélet e körben nem támadott megállapítása érelmében az nem képezheti a kártérítés alapját. Általános kártérítés alkalmazása esetén az ítélet indokolásában ki kell térni arra, hogy annak törvényi feltételei mennyiben valósultak meg az adott esetben, és az összecszerűség tekintetében arra, hogy mely körülményeket milyen súllyal, hogyan értékelt a bíróság.

[14] Az ítéltábla a megismételt másodfokú eljárásban hozott ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 100.000.000 forintot.

[15] Határozata indokolásában rögzítette, a megismételt eljárásban a felperes 296.000.000 forint és ennek 2015. október 30. napjától számított kamatai megfizetésére kérte kötelezni az I. rendű alperest. Megjelölte azon tevékenységeit, amelyeket a rendes üzleti kockázatot meghaladóan végzett.

[16] A másodfokú bíróság a fellebbezésben hivatkozott eljárási szabálysértések tekintetében megállapította, nem volt akadálya a felperes által 2020. augusztusában benyújtott okirati bizonyítékok értékelésének a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 141. § (6) bekezdésének utolsó fordulata értelmében. Az elsőfokú bíróság is úgy ítélte meg, hogy mindez nem késleltette a per befejezését, amely álláspont felülbírálatára az ítéletábla nem látott alapot.

[17] Az ítéletábla kiemelte, az rPtk. 6. § alkalmazásának együttes feltételei fennállásának bizonyítása a felperest terhelte. Úgy ítélte, a bizonyítási eljárás kiegészítése nem szükséges és arra eljárási lehetőség sincs, mivel a feleknek, és különösen a bizonyításra kötelezett felperesnek bizonyítási indítványa már nem volt. A rendelkezésre álló iratok, adatok, bizonyítékok alapján a jogvita érdemben elbírálható volt.

[18] A Kúria határozatára is tekintettel az ítéletáblának a megismételt eljárásban azt kellett vizsgálnia és az indokolási kötelezettségének teljesítésével kifejtienie, hogy melyek azok a felperesi konkrét tevékenységek, magatartások, amelyek értékelésre kerülhetnek az rPtk. 6. § alkalmazásában, és ezzel okozati összefüggésben milyen kára következett be a felperesnek.

[19] Az ítéletábla megítélése szerint nem lehet a felperes kárának tekinteni a társaság megalakítását megelőző, valamint működése első időszakában a társaság érdekében kifejtett tevékenysége – elmaradt – ellenértékét, mivel azt nem a kifejtett munkája díjazásának reményében végezte, és a felek eredeti elképzelése sem erre irányult. Ennek következtében a felperes kárához vezető magatartása körében a társaság létrehozatala, illetve nyereséges működése érdekében kifejtett tevékenységét nem volt szükséges tételesen meghatározni, nem lehet napokra, hetekre, hónapokra lebontva vizsgálni és megállapítani a konkrét cselekvést.

[20] Emellett nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a társaság a felperes ötletére alapozva jött létre, a felperes tevékeny részvételével került sor az ötlet kidolgozásra és valósult meg végül a jelenleg is eredményesen működő carsharing tevékenységet végző cég. A felperes ötlete egy cégalapítás alapjául szolgált, amely jelenleg is nyereséges működést eredményez. A felperes és az I. rendű alperes kapcsolatfelvételekor a carsharing még nem volt ismert és főként nem volt kidolgozott, működőképes tevékenység Magyarországon, amelynek üzleti beindítása nem kizárólag a társaság mint szervezeti keret megteremtését igényelte, hanem az üzleti elgondolásnak a kidolgozását, a minél nyereségesebb működésnek kedvező jogszabályi környezet kialakítása feltételeinek megteremtését is felölelte. E tevékenységet igen jelentős mértékben a felperes végezte, speciális és szerteágazó, innovatív, egyedi tevékenységet ellátva.

[21] A rendelkezésre álló bizonyítékok szerint alapvetően a felperes volt az, aki a projekt megvalósítása érdekében kidolgozta a koncepciót, az üzleti tervet, a megvalósítása érdekében eljár, tárgyalásokat folytatott, majd a megalakult cég nevében, képviselőtében is eljár a cég tényleges tevékenységének megkezdése érdekében, így működőképesévé téve a céget. A projekt része volt a klaszter létrehozatala és működése, amelyben ugyancsak a felperes járt el és végzett tevékenységet.

[22] A felperes a megvalósítás érdekében sokrétű tevékenységet végzett, amely messze túlmutatott a félnek azon az együttműködési kötelezettségén, amelyet egy szerződés megkötése érdekében akár az rPtk. 4. § (1) bekezdése, akár a 205. § (3) bekezdése megkövetel, így azok nem voltak az általános üzleti kockázat körébe sorolhatók. A cég több éves munka eredményeként tudott elindulni és ma is működni. A carsharing tevékenység megvalósult, az erre alapított cég jelenleg folytatja a tevékenységet, azonban a felperes részvétele nélkül. A felperes mindezen tevékenységet a megalakítandó, majd a már megalapított cégben szerzendő üzletrésze reményében fejtette ki, amelyben végül nem részesült.

[23] A Kúria végzése értelmében a kár meghatározása során a felperes tevékenységéből lehet kiindulni. Az ítélet tábla hangsúlyozta, a felperes lényegében az üzleti eredményből maradt ki oly módon, hogy hasonló társaság létrehozatala az időközbeni további konkurenciának a piacon való köztudomású megjelenésére is tekintettel új cég alapításával már nem eredményezhet számára olyan piaci előnyt és hasznot, amelyet a felperes közreműködésével megvalósult és jelenleg is működő cég felmutathat. Ezért lényegében egy elmaradt vagyoni előny, a meg nem szerzett üzletrésznek a társaság által elért üzlethaszon által is generált előre várható értékével mint kár felmerülésével lehet számolni.

[24] A kár szakértői módszerekkel nem állapítható meg, elsősorban az üzleti ötlet, másodsorban a megvalósítása érdekében kifejtett tevékenység speciális, a társaság megalakításakor egyedi jellege, illetve annak következtében, hogy a felperes kára a megszerezni remélt üzletrész közép-, illetve hosszabb távra prognosztizálható értékében mint elmaradt vagyoni előnyben testesül meg. Ezen körülmények együtthatásaként a felperest ért kár mértéke pontosan nem számítható ki. A több éves, évtizedes távra prognosztizálható nyereség és az üzletrész ebből eredő értéke pontosan nem állapítható meg, erre irányuló szakértői bizonyításra irányuló indítványt a felek sem tettek. A felperes tevékenységének egyedisége, innovatív jellege miatt a felperes kárának mértéke pontosan nem számítható ki, ezért az rPtk. 359. § alkalmazásának feltételeit fennállónak ítélte az ítélet tábla.

[25] Az általános kártérítés mértékének meghatározásánál az ítélet tábla különös súllyal értékelte, hogy a felperes az üzleti ötletét bocsátotta rendelkezésre, amelynek magyarországi megvalósítása kidolgozásában aktívan részt vett, a kezdeti időszakban a terv kidolgozása alapvetően a felperes tevékenységén alapult. Az ítélet tábla elfogadta a felperesnek a megismételt fellebbezési eljárásban előterjesztett beadványában megjelölt azon tevékenységeit, amelyek az általános kár összegének meghatározásánál értékelésre kell kerüljenek. A tevékenységek egyedi ötleten alapultak, melyhez képest nem kizárólag általános, szokásos, hanem jogszabályi környezet feltárása mellett ahhoz igazodó megoldások keresésével, kialakításával jártak. A működőképes modell kialakítása alapvetően a felperes tevékenységén alapult, amely több évet vett igénybe, amelyből mintegy egy év már a cég megalakulása utáni a tényleges működőképesség kialakításával járt. Mindezeket értékelve és mérlegelve a cég működőképessége és az ítélethozatalkori értékviszonyok alapján az ítélet tábla 100.000.000 forintot tartott felperes kára kompenzálására alkalmasnak. Ennek következtében késedelmi kamatot nem ítelt meg.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[26] Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és – tartalma szerint – az elsőfokú ítélet helybenhagyását, másodlagosan a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, a jogerős ítélet az rPtk. 359. § (1) bekezdésébe, az rPp. 3. § (5) és (6) bekezdésébe, 141.§ (2) és (6) bekezdésébe, 163. § (2) és (3) bekezdésébe, 206. § (1) bekezdésébe, 221. § (1) bekezdésébe, 244. § (2) bekezdésébe és 253. § (3) bekezdésébe ütközik.

[27] Az I. rendű alperes az rPp. 3. § (5) bekezdésének, 206. § (1) bekezdésének és 221. § (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben előadta, a másodfokú bíróság téves, iratellenes és megalapozatlan kiindulási pontja az, hogy a Kft. nyereségesen és eredményesen működik. Figyelmen kívül hagyta az I. rendű alperes korábbi felülvizsgálati eljárásban leírt, a társaság hat éve tartó veszteséges tevékenységének bemutatását, és azt állapította meg, hogy működőképes és nyereséges üzleti modellt dolgozott ki a felperes. Erre vonatkozóan azonban semmilyen adat nem állt a rendelkezésére és erre nézve bizonyítást sem vett fel. A bizonyítás e tekintetben a felperest terhelte, de erre irányuló bizonyítási indítványt nem terjesztett elő. Az elsőfokú eljárásban e körben nem folyt bizonyítás, mivel az elsőfokú bíróság jogalapjában tekintette a felperes keresetét alaptalannak.

[28] Az I. rendű alperes állította, a felperes egy kifejezetten veszteséges üzleti modellt dolgozott ki, a carsharing tevékenység kizárólag azért működik a mai napig is, mert a tulajdonosok folyamatosan több milliárdos összeggel életben tartják, finanszírozzák annak veszteségét. Felülvizsgálati kérelméhez csatolta a Kft. 2021. 06. 30-i évközi mérlegét, amelyből kitűnik, hogy a korábban általa bemutatott veszteséges működés tovább folytatódott. Hasonlóan veszteségesek a Kft. konkurenciáját képező, hasonló elven működő társaságok.

[29] Az rPp. 163. § (3) bekezdése kapcsán az I. rendű alperes azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság anélkül hivatkozott köztudomású tényként a Kft. konkurenciájának piacon történő megjelenésére, hogy a tárgyaláson figyelmeztette volna a feleket az általa köztudomásúnak tekintett tényekre.

[30] A másodfokú bíróság nem teljesítette a Kúria végzésében írtakat, nem különítette el az üzleti kockázat körébe tartozó és az ezen kívül eső tevékenységeket, hanem azt megkerülve azt mondta ki, hogy a felperes tevékenységei olyan sokrétűek, innovatívak voltak, amelyek nem voltak az általános üzleti kockázat körébe sorolhatók. Ezáltal minden felperesi tevékenységet mostanra már üzleti kockázaton túlmutatónak tekintett.

[31] Az rPp. 141. § (2) és (6) bekezdésébe, 163. §-ába, 253. § (3) bekezdésébe és az rPtk. 359. §-ába ütközés kapcsán az I. rendű alperes előadta, a harmadlagos kereset tekintetében előadott keresetváltoztatáshoz az összepszerűséget bizonyító iratokat a felperes nem nyújtott be. Az elsőfokú bíróság két alkalommal még a keresetváltoztatást megelőzően felhívta a feleket az rPp. 141. § (1) és (6) bekezdése alapján a bizonyítási indítványaik mellőzés terhe mellett történő előadására, majd a keresetváltoztatást követően a 2019. február 20-i tárgyaláson ismét. Ezután a megismételt eljárásban 2020. február 3-án 8 napos határidővel szólította fel a felperest a bizonyítási indítványai megtételére, szintén mellőzés terhével. Ehhez képest a felperes 2020 augusztusában nyújtott be rengeteg e-mailt, táblázatokat és egy

jogi állásfoglalásnak nevezett iratot. Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes tiltakozása ellenére nem mellőzte e bizonyítékokat, ugyanakkor nem is folytatta le sem a felperes által indítványozott, sem az I. rendű alperes által indítványozott bizonyítási eljárást, a keresete jogalapja tekintetében elfoglalt álláspontja miatt. Az I. rendű alperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság nem hozhatott volna marasztaló ítéletet anélkül, hogy a bizonyítást lefolytatta volna. Hibázott az ítéletábra akkor is, amikor elfogadott egy olyan másodfokú eljárásban benyújtott felperesi beadványt ítéletének alapjául, amit az alperesek részére nem is kézbesített, így az alperesek arra nem tudtak reagálni.

[32] Az I. rendű alperes hangsúlyozta, a kár meghatározásának szempontjából elengedhetetlen annak vizsgálata, hogy a felperes ténylegesen milyen munkákat végzett. Ezzel kapcsolatosan azonban eltérő volt a felperes és az I. rendű alperes előadása. Az I. rendű alperes változatlan álláspontja szerint külön kellett volna vizsgálni és bizonyítani azt, hogy konkrétan mit és mennyi munkát végzett a felperes. Ezen tények tekintetében nincsenek bizonyítási nehézségek, hiszen tanúk és okiratok alapján ez bizonyítható lenne, és erre volt is az elsőfokú eljárásban számos bizonyítási és ellenbizonyítási indítvány, amelyeket azonban az elsőfokú bíróság mellőzött.

[33] Jelen esetben a kár bekövetkeztére vonatkozó bizonyítást a felperes tevékenységének pontos meghatározása kellett volna lefolytatni. Amennyiben az ítéletábra úgy ítélte meg, hogy a felperes keresetének fennáll a jogalapja, akkor vagy magának kellett volna azösszecszerűség alapjául szolgáló felperesi tevékenységek tekintetében a bizonyítási eljárást lefolytatnia az elsőfokú eljárásban már előterjesztett bizonyítási indítványok alapján, vagy hatályon kívül kellett volna helyeznie az elsőfokú ítéletet és a bizonyítás lefolytatására utasítani az elsőfokú bíróságot. Az ítéletábra nem adta magyarázatát annak sem, hogy az I. rendű alperes által a megismételt fellebbezési eljárásban a tárgyalást megelőzően benyújtott beadványban foglaltakat miért nem fogadta el. Ebben azt mutatta be, hogy a tevékenységek javát nem a felperes végezte, illetve a tevékenységei olyan, az általánosságok szintjén kerültek csak meghatározásra, ami nem alapozhatja meg az I. rendű alperes ilyen összegű marasztalálását.

[34] Az I. rendű alperes hangsúlyozta, felajánlott bizonyítás lefolytatása nélkül nincs helye általános kártérítés megállapításának, ugyanakkor irattellenes a jogerős ítélet azon megállapítása, hogy a feleknek nem volt e körben bizonyítási indítványa. A már megkezdett működés adatai, az éves beszámolók lehetőséget adnak az igazságügyi szakértő számára ahhoz, hogy úgynevezett szorzószámos módszerrel vissza tudja ellenőrizni, hogy a felperes által készített üzleti terv valóban olyan volt-e, amely alapján a Kft. egy működőképes és nyereséget termelő cég lett. Az ítéletábra által relevánsnak tartott körülmények megítélése szakértői kompetenciájába tartozik. Erre az ítéletábrának fel kellett volna hívnia a felek figyelmét és felhívni őket a bizonyítási indítványaik megtételére.

[35] A másodfokú bíróság jelen ítéletében sem tett eleget az indokolási kötelezettségének, mivel azok a konkrétumok nem szerepelnek az ítéletben, amikre a kártérítés összegét alapítja, amik a mérlegelésének alapjául, annak viszonyításául szolgálhatnak. Nem indokolta meg hogy miért tartja működőképesnek a Kft.-t, nem tűnik ki az ítéletből az sem, hogy mit kell érteni az ítélethozatalkori értékviszonyokon. Azösszecszerűségre nézve az ítélet nem ad kellő magyarázatot.

[36] Az I. rendű alperes külön sérelmezte a jogerős ítélet azon megállapítását, miszerint a felperes egy évet a már megalakult cég működőképességének kialakítása érdekében tevékenykedett. Hangsúlyozta a cég csak 2016. november 1-jén kezdte meg a tényleges tevékenységét, amikor már több mint egy éve (2015 szeptember végén) megszakadt a Kft. és a felperes kapcsolata. A felperes saját előadása szerint 2014 márciusa és 2015 szeptember vége között a 2020 február 11-i beadványának mellékletében felsorolt, illetve a 2018. 06. 20-i tárgyaláson előadott tevékenységeket végezte, azonban azok egy részét az I. rendű alperes következetesen hangoztatott álláspontja szerint nem ő, hanem M..... B..... végezte el, illetve ezen tevékenységek nem a Kft. érdekeit szolgálták.

[37] Az I. rendű alperes előadta, álláspontja szerint a felperest nem érte kár amiatt, hogy nem lett tulajdonosa egy olyan társaságnak, amely társaság folyamatosan veszteséges és a tulajdonosok általi finanszírozásra szorul.

[38] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Hangsúlyozta, az I. rendű alperesnek a felperest olyan helyzetbe kell hoznia, mintha a felperes kárhoz vezető magatartása nem következett volna be, azaz mintha a felperes hozzájutott volna az általa végzett tevékenységek ellenértékéhez. Ez a vagyoni érték a felperesi tevékenység speciális, egyedülálló és innovatív jellegére tekintettel csak becsléssel, mérlegeléssel volt megállapítható. A felülvizsgálati eljárásban nincs helye a bizonyítékok felülmérlegelésének.

A Kúria döntése és jogi indokai

[39] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt a kérelemben megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[40] A Kúria elsődlegesen a felülvizsgálati kérelemben megjelölt eljárási szabálysértéseket vizsgálta és megállapította, hogy azok – az alább kifejtettek szerint – részben alaptalanok, az ítéletábra által elkövetett eljárási szabálysértéseknek pedig az ügy érdemi elbírálására nem volt lényeges kihatása [rPp. 275. § (3) bekezdés], ezért nem volt akadálya a felülvizsgálati eljárásban érdemi határozat hozatalának.

[41] Az I. rendű alperes eljárási szabálysértésként állította, hogy a tényállás megállapítása körében a bizonyítás nem teljeskörű, a felperes által elvégzett tevékenység bizonyításának nem lett volna akadálya (tanúkkal, illetve okiratokkal), a Kft. eredményes, nyereséges működését az ítéletábra iratellenesen állapította meg, az ítéletábra szakértői kompetenciába tartozó kérdésekben foglalt állást, illetve iratellenes, bizonyítékokkal alá nem támasztott ténymegállapításokat tett. Összességében megállapítható, hogy ezen eljárási szabálysértéseket az ítéletábra nem követte el, ennek részletesebb kifejtését a Kúria a határozata későbbi, érdemi részében részletezi.

[42] Az I. rendű alperes állította továbbá, hogy a másodfokú bíróság elkésztett benyújtott bizonyítékokat értékelt, amelyek mellőzésének lett volna helye. A Kúria rámutat, a felperes által 2020 augusztusában benyújtott bizonyítékokat az ítéletábra az rPp. 141. § (6) bekezdés

utolsó fordulata alapján tekintette figyelembe vehetőnek, miszerint azok bevétele, értékelése a per befejezését nem késleltette. Az I. rendű alperes csak a bizonyítékok megadott határidő túl történt benyújtását hangsúlyozta, arra nézve nem tartalmazott a felülvizsgálati kérelem érvelést, hogy miért téves, illetve hibás a jogerős ítélet bizonyítékok bevételevel kapcsolatos álláspontja.

[43] Alappal hivatkozott viszont arra az I. rendű alperes, hogy a másodfokú bíróság elmulasztotta kézbesíteni részére a felperes megismételt másodfokú eljárásban benyújtott előkészítő iratát. A hivatkozott eljárási szabálysértés azonban nem hatott ki az ügy érdemére, egyrészt azért, mert a felperes felülvizsgálati ellenkérelmében írtak szerint az a felperes korábbi előadásához képest újdonságot nem tartalmazott, másrészt a másodfokú tárgyalási jegyzőkönyvből megállapítható, hogy a másodfokú bíróság azt a tárgyaláson ismertette, az ott jelenlévő alperesi képviselő a kézbesítés hiányát nem kifogásolta, nem kért határidőt nyilatkozatának megtételére.

[44] Alaptalan a felülvizsgálati kérelem rPp. 163. § (3) bekezdésére vonatkozó hivatkozása is. Az ítéletábra köztudomásúként olyan tényről tüntetett fel az ítéletében, amelyet az I. rendű alperes maga is azonosan adott elő a felülvizsgálati kérelmében, miszerint a Kft. tevékenységével azonos konkurens cégek is jelen vannak már a magyarországi piacon, így nem sérültek az I. rendű alperes eljárási jogai azáltal, hogy ezen tény figyelembevételére a másodfokú bíróság a tárgyaláson külön nem hívta fel a felek figyelmét.

[45] A Kúria rögzíti, az I. rendű alperes a felülvizsgálati kérelmében anyagi jogszabálysértésként kizárólag az rPtk. 359. § (1) bekezdését jelölte meg, nem hivatkozott az rPtk. 6. §-ának sérelmére, amiből következik, hogy a kereset jogalapja nem képezhetette a felülvizsgálati eljárás tárgyát, azaz a Kúriának abból kellett kiindulni, hogy az I. rendű alperes maga sem vitatja, hogy köteles az utaló magatartása következtében tanúsított felperesi magatartásból eredően felperest ért kár egészben vagy részben való megtérítésére. A Kúria ezért a felülvizsgálati eljárásban kizárólag azt vizsgálhatta, hogy az adott esetben fennálltak-e az rPtk. 359. § (1) bekezdésében szabályozott általános kártérítés megítélésének a feltételei, és amennyiben igen, annak mértékét az ítéletábra megfelelően állapította-e meg.

[46] A Kúria a korábbi hatályon kívül helyező végzésében az új eljárás vonatkozásában e körben azt írta elő, hogy az ítéletábra a felperesi tevékenységből kiindulva határozza meg egyértelműen a kárhoz vezető károsult magatartást, ami az összecszerűség meghatározásához elengedhetetlen.

[47] Ezzel összefüggésben a jogerős ítélet az alábbiakat rögzíti: a felperes és az I. rendű alperes kapcsolatfelvételekor a carsharing még nem volt ismert és főként nem volt kidolgozott, működőképes tevékenység Magyarországon, amelynek üzleti beindítása nem kizárólag a társaság mint szervezeti keret megteremtését igényelte, hanem az üzleti elgondolásnak a kidolgozását, a minél nyereségesebb működésnek kedvező jogszabályi környezet kialakítása feltételeinek megteremtését is felölelte. E tevékenységet igen jelentős mértékben a felperes végezte, speciális és szerteágazó, innovatív, egyedi tevékenységet ellátva. Kidolgozta a koncepciót, az üzleti tervet, a megvalósítása érdekében eljárta, tárgyalásokat folytatott, majd a megalakult cég nevében, képviselőjében is eljárta a cég tényleges tevékenységének megkezdése érdekében, így működőképpé téve a céget. A

felperes a megvalósítás érdekében tehát sokrétű tevékenységet végzett, amely messze túlmutatott a félnek azon az együttműködési kötelezettségén, amelyet egy szerződés megkötése érdekében az rPtk. megkövetel.

[48] Az I. rendű alperes alaptalanul kifogásolta a felülvizsgálati kérelmében, hogy a jogerős ítélet túl általánosító és nem bizonyított tényállításokat tartalmaz [rPp.206. § (1) bekezdés].

[49] A Kúria egyetértett az ítéletábra álláspontjával, miszerint részben a perbeli időszak hossza, részben a kifejtett tevékenység jellege, részben az időmúlás következtében nem lehet napokra, hetekre, hónapokra lebontva vizsgálni és pontosan megállapítani a felperes által konkrétan elvégzett munkatevékenységet (pl. hány bemutatón, prezentáción vett részt, ott mi volt a szerepe, hol voltak ezek, mennyi időt vettek igénybe, hány órát töltött, hány elektromos autó tesztelésével, mi volt a konkrét feladata, a Kft. képviselte a klaszterben hány tárgyalást jelentett, stb.). A Kúria hangsúlyozza ugyanakkor, hogy az elsőfokú bíróság az alap- és a megismételt eljárás keretében széleskörű tanúbizonyítási eljárást folytatott le, és a felperes mind a keresetleveléhez, mind későbbi beadványaihoz számos okirati bizonyítékot csatolt, ezért a már rendelkezésre álló bizonyítékok tükrében a további bizonyítás – egyetértve az ítéletábra álláspontjával – nem is volt szükséges. Bár az eljárás korábbi szakaszában a bizonyítás a felperes – a felülvizsgálati eljárás szempontjából már nem releváns – elsődleges, illetve másodlagos kereseti kérelmének az igazolására is irányult, de mivel valamennyi kereseti kérelmének ténybeli alapja azonos volt, a rendelkezésre álló bizonyítékok a harmadlagos keresetének megítélése körében is adekvátak és informatívak.

[50] A felperes keresetleveléhez csatolt e-mail levélváltások, a híváslista, a később csatolt e-mailek számossága és az, hogy azokban a felperes vagy feladó vagy címzett volt, illetve a tárgyban született leveleket legalább másolatban megkapta, igazolja, hogy a felperes a perbeli időszakban mindvégig meghatározó szereplője volt a projektnek. Tartalmukban igazolják például, hogy a G..... nevet is a felperes találta ki (amit a tanúk is alátámasztottak), vagy például az I. rendű alperes arra kérte a felperest, készítsen összefoglalót arról, hogy házon belül kinek mi a feladata (F/12.), illetve a felperes elkészített anyagot küldött, javaslatot tett, listát küldött a következő 6 hónapban elvégzendő feladatokról, stb. (F611., F/18.). Bár az I. rendű alperes a felülvizsgálati kérelmében is fenntartottan állította, hogy a felperes által magának tulajdonított munkák egy részét M..... B..... végezte el, e tanú egyértelműen alátámasztotta azt a felperesi előadást, hogy a felperes játszott döntő szerepet a Kft. által megvalósított formában a carsharing magyarországi megteremtésében. Amellett, hogy hangsúlyozta a saját szerepét is, előadta, a felperes „csinálta a szervezést, a kapcsolatteremtést, [...] a stratégiai feladatokat végezte, az apró-cseprő feladatokat végeztem én” (17.P21.418/21. jkv. 3. oldal). M..... A..... tanú is akként nyilatkozott, hogy „.....végezte az érdemi munkát, mi ketten aládolgoztunk a felperesnek”. Elmondása szerint a felperes a tulajdonrészét „az alapítói munkáért, a koncepció kialakításával kapcsolatos feladatsorért, az ötletért” kapta volna (17.P21.418/20. jkv. 5., 9. oldal). T..... P....., P....., H..... D....., dr. L..... A..... M....., D..... T..... és T.....-B..... B..... egybehangzóan alátámasztották, hogy a projekt a felperes szellemi terméke volt, aminek megvalósításáért munkálkodott, és aminek a finanszírozásába szállt be az I. rendű alperes, továbbá a felperes klaszterben, illetve a J....M..... Kft.-ben végzett tevékenysége a Kft. üzleti érdekeit is szolgálta (17.P.21.418/23. jkv.).

[51] A Kúria kiemeli, az I. rendű alperes sem vitatta, hogy a felperes jelentős munkát végzett, csak annak konkrétabb bemutatását várta volna el a felperestől, illetve bizonyos anyagok, meghatározott feladatok tekintetében állította, hogy azokat nem a felperes, hanem M..... B....., illetve M..... A..... készítették, illetve végezték el. Nevezettek vitán felül maguk is dolgoztak a projekt megvalósítását, de a fentebb kifejtettek szerint a felperes irányítása mellett, illetve alatt. A felperes meghatározó szerepét alátámasztja továbbá pl. az I. rendű alperes által harmadik személynek küldött elektronikus levél, amelyben I. rendű alperes akként utal a felperesre mint a Kft. ügyvezető igazgatójára „aki közülünk a legtöbbet tudja a magyarországi elektromobilitásról és a J..... Á.....Programról is” (F/90.). Az I. rendű alperes továbbá a személyes meghallgatásán többek között akként nyilatkozott, hogy a felperes az ügyvezetésért cserébe kapott volna üzletrészt, de „emellett utólag el lett volna ismerve az is, amit időközben a cég kialakításánál végzett a felperes, ezt el szoktuk ismerni...” (17.P.24.418/2017/17. jkv. 13. o.).

[52] A Kúria egyetértett a jogerős ítéletben írtakkal abban is, hogy egy hároméves időszakot felölelő intenzív, értékteremtő munkavégzés messzemenően meghaladja a szokásos, a megkötendő szerződés érdekében észszerűen, elvárhatóan vállalandó üzleti kockázatot. Utóbbi körbe a piaci körülmények feltérképezése, előzetes számítások végzése, a finanszírozás átgondolása, szokásos mértékű költekezés, munkabefektetés tartozhat, azonban ezen a felperes bizonyítottan végzett tevékenységének összessége jelentősen túlmutat. Az ítéletábra mérlegelésének felülmérlegelésére nem volt ezért sem ok, sem eljárási lehetőség a felülvizsgálati eljárásban mint rendkívüli jogorvoslati eljárásban a tényállás megállapítása kapcsán (Kúria Pfv.VI.20.563/2020/4., Gfv.VII.30.323/2013/5).

[53] A Kúria abban a részében nem osztotta teljeskörűen az ítéletábra által a megismételt eljárásban hozott határozatában rögzítetteket, hogy nem lehet a felperes kárának tekinteni a társaság megalakítását megelőző, valamint működése első időszakában a társaság érdekében kifejtett tevékenysége – elmaradt – ellenértékét, mivel azt nem a kifejtett munkája díjazásának reményében végezte, így (ehelyett) azt kellett értékelni, hogy a felperes lényegében az elmaradt haszonként jelentkező üzleti eredményből maradt ki, amely mellett nem hagyható figyelmen kívül, hogy az üzleti ötlet a felpereshez köthető, aminek megvalósítása érdekében speciális, a társaság megalakításakor egyedi tevékenységet fejtett ki.

[54] A Kúria úgy ítélte, hogy bár az ítéletábra helytálló kiindulópontja szerint a felperes a megalakítandó, illetve a megalakult Kft.-ben szerzendő üzletrésze reményében fejtette ki a tevékenységét, a kialakult helyzetben (miszerint önhibáján kívül mégsem szerzett üzletrészt és nem vált a Kft. ügyvezetőjévé), a felperest azáltal érte kár, hogy a perbeli időszakban a tehetségét nem máshol kamatoztatta, munkaerejét nem egyéb jogviszony keretében hasznosította, így az őt az I. rendű alperes szándékos magatartásával összefüggésben ért kár a felperes megismételt másodfokú eljárásban fenntartott keresetének megfelelően csakis az általa kifejtett tevékenység értékében határozható meg. Az alperesi utaló magatartás hiányában ugyanis e tevékenységéért máshol ellenértékhez jutott volna, ezért a befektetett munkája értékének megtérítésével küszöbölhető ki a felperes elmaradt haszna.

[55] Az rPtk. 359. § (1) bekezdése szerint, ha a kár mértéke – akárcsak részben – pontosan nem számítható ki, a bíróság a károkozásért felelős személyt olyan összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezheti, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas. Az irányadó bírói gyakorlat értelmében önmagában a bizonyítási nehézségek nem

alapozzák meg általános kártérítés megítélését, azonban előfordulhatnak olyan esetek, amikor nincs lehetőség egzakt számítás elvégzésére (PK 49. állásfoglalás, Pfv.III.22.641/2017/9.).

[56] A Kúria kiemeli, a felperes elbírálendő keresetének szempontjából nem annak van jelentősége, hogy a Kft. nyereségesen működik-e, mert az csak abban az esetben lenne releváns, ha a felperes üzletrész értékére vonatkozó – az eljárás jelen szakaszában már nem vizsgálható – kereseti kérelme képezné az alperesi marasztalás alapját. A felperes kára az elvégzett munkájának a piacon elérhető értéke a korábban kifejtettek szerint, amely tekintetében a Kúria megítélése szerint is megvalósultak az általános kártérítés megítélésének a feltételei. Ennek oka egyrészt, hogy maga a felperesi munkatevékenység sem határozható meg egzaktan (munkaóra és óradíj alapján), másrészt a jogerős ítéletben e körben részletesen kifejtettek szerint az az alapötletet is magában foglaló, több szakmát, speciális tudást felölelő, összetett, innovatív szervező, koordináló tevékenység volt, amelynek eredményeképpen egy addig Magyarországon nem gyakorolt új tevékenységgel piacra lépett a Kft., amely 2016 óta folyamatosan, az alapötletet megvalósító tevékenységet folytatva működik. A felperes elmaradt jövedelmének kiszámítása ezért összehasonlításra alkalmas adatokkal való összevetése útján vagy bizonyítása szakértői módszerrel (ilyen adatok hiányában) eleve eredménytelennek mutatkozik. A szakértői bizonyítás I. rendű alperes által állított szükségessége ezt meghaladóan nem volt vizsgálható, mivel az I. rendű alperes e körben nem jelölte meg a felülvizsgálati kérelmében megsértett jogszabályként az adekvát jogszabályhelyet, az rPp. 177. § (1) bekezdését, ami a Kúria rPp. 272. § (2) bekezdése és az azt értelmező, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK vélemény értelmében kialakult következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálati kérelem e részének érdemi vizsgálatát kizárta [Kúria Gfv.VII.30.577/2016/6., közzétéve: BH2017.196.; Pfv.V.20.301/2015., közzétéve: BH2015.307.].

[57] Az általános kártérítés összegének felülmérlegelésére a Kúria szintén nem látott alapot. Figyelemmel az értékelendő tevékenység összetett jellegére, valamint a felperes keresetében megjelölt mértékre (296.000.000 forint) és arra, hogy az I. rendű alperes a jogalapot a felülvizsgálati kérelmében már nem vitatta és azt nem vonta kétségbe, hogy a felperes végzett a carsharing megvalósítása érdekében meghatározó tevékenységet, csak annak mértékét tette vitássá, illetve bizonyos (rész)tevékenységek vonatkozásában állította, hogy az nem a felperes feladata volt, pl. marketing kampány, irodaházakkal szerződéskötés, szoftver ajánlat beszerzés, stb. (az I. rendű alperes megismételt másodfokú eljárásban csatolt 4. sorszámú előkészítő irata), illetve a fentebb már írtak szerint alaptalanul állította, hogy a felperesnek a klaszterben és J..... M..... Kft.-ben kifejtett tevékenysége nem értékelhető, az ítélet tábla az rPtk. 359. § (1) bekezdése és az rPp. 206. § (3) bekezdése alapján okszerűen, nem eltúlzott mértékben határozta meg az általános kártérítés összegét a kért marasztalás hozzávetőleg 1/3-ában. A felperes a perben értékelendő 3 évig tartó munkája mennyiségével és minőségével a piacon ilyen jövedelemre bizonyosan szert tett volna, amelytől az I. rendű alperes biztató magatartásával összefüggésben, önhibáján kívül esett el.

[58] A Kúria a fentiekre tekintettel a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályhatályában fenntartotta.

Alkalmazott jogszabályok és joggyakorlat

[59] 1959. évi IV. törvény 359. § (1) bekezdés

[60] 1952. évi III. törvény 206. § (1) és (3) bekezdés

A döntés elvi tartalma

[61] A felperes elmaradt jövedelmének kiszámítása összehasonlításra alkalmas adatokkal való összevetése útján (ilyen adatok hiányában) eleve eredménytelennek mutatkozik, ezért az ügy egyedi körülményeire tekintettel, kivételesen az összegszerűsége irányuló bizonyítási eljárás mellőzésével megalapozottan ítélt meg általános kártérítést a másodfokú bíróság.

Záró rész

[62] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelemre tekintettel az I. rendű alperes az rPp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amelyet a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései alapján áfával növelten, a kifejtett képviseleti tevékenységgel arányos összegben állapított meg.

[63] Az ítélet ellen a felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

[64] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján – kérelemre – tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2022. június 21.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró

hitelélül:

S.K.

A kiadmány

bírósági ügyintéző